

ᐅᑎᑎᑦ ᐅᑦᑎᑦ ᐅᑦᑎᑦ ᐅᑦᑎᑦ
Building *Nunavut* Together
Nunavut iluqatigiingniq
Bâtir le *Nunavut* ensemble

Nunatigut Niruaqtukhat Inuit Naalariaqtuinnariaqaqtut – Iqaluit

Qiqailruq 3, 2016

Humi: Frobisher Inn, Koojesse Room

Ilauniaqtut:

- 35 ngukniagungnakhiut inuit naalariaqtuqtukhat
- Uqaqtiuniaqtuq numiktiriluni Inuktitukkuuqluni Atsainak Akeeshoo
- Uivitatigun uqaqtiuniaqtuq (piumayaukpat) uqaqtiuluni Wade Thorhaug
- Nunavunmut Maligaliurvikyuami Qauyihaqti Dennis Patterson
- Maligaliuqti Pat Angnakak
- Tuhaqtipkainikkut: Kieran Oudshoon, CBC Iqaluit

Iqalungni Hamalatkut:

- Maiya, Madeline Redfern
- Tugliuyuq Maiyamun, Mary Wilman
- Ilauyuq Gideonie Joamie
- Ilauyuq Joanasie Akumalik
- Ilauyuq Megan Pizzo-Lyall
- Ilauyuq Kuthula Matshazi
- Ilauyuq Jason Rochon

Nunavut Kavamani, Nunalingni Kavamatkunnilu Pivikhaqautikkut:

- Tugliuyuq Ministamun Ikayuqtia, Darren Flynn
- Aulapkaiyi, Upalunggaiyainirmun Nunatigutlu, Robert Chapple
- Nunanut Titiqqivia, Brian Lannan
- Nunallaami Upalunggaiyaiyi, Alecia Boddie
- Atugakhanik Ayuittiaqhimagyuq/Tuhaqtipkainikkut Havaktia, Kris Mullaly

Qanuqtun Pidjutihungnguyut:

Kangirhipkainahuaq Nunatigut Niruaqvikhaanut uqaqtiuluni Darren Flynn quanalu ilaungmat Nunavunmut Maligaliurvikyuami Qauyihaqti Patterson.

Alecia Boddie, Nunallaami Upalunggaiyaiyi: Ilitturipkaidjutit / Angmaktigutit / Naalapkailutik qun'ngiaktittilutiklu qan'ngaraalurmin niruarutaannik, c.1995 min apikhuigutiinnaqtuniklu pinahuaqtumik niruangnikkut nunatigut.

Taktakhat – avatqulimaittut aittuuhiat– pinggahuuyut \$100 taalauyut

Apikhuutit ilauyunit (kiuniaqtait Darren Flynn aadlamin kihiani pivikhaqaqqat):

Niruangnikkut, hivuni vuutiktaaqut imaaluunniit vuutiktaaqut kitumun vuutiriaqtulimaittumun, pittaagumik qaffinik vuutiktaaqut kitumun vuutiriaqtulimaittumun?

Hii, hivuni vuutiktaaqutun naunaitkutininik Niruangnikkut Nunavunmun piqaqtavut hamani. Hivuni vuutiqvikhat Qitiqautiyuq 25 min Qiqaiyarluarvia 5 mun 12 lumin 7 mun unnuqpat talvani vuutiktuni havaktiit aaffissiani. Un'ngahiktumin vuutiinnariaqaqtutlu taapkunanut vuutikvingmunggaulimaittut, Qiqaiyarluarvia 2 min 9 min ublaami 11 qaanggikkatmun. Vuutingnakhiaqpatlu Qiqaiyarluarvia 9 mi, vuutikviit ammaumaniaqtut 9 min ublaami 7 mun unnuummaatmut. Naluvyaqtara vuutiktaaqtumun kitumun vuutiriaqtulimaittumun tigut pittaariakhainnik. Titiqqivigitutlu vuutiinnariaqaqtut, kihimi ilvit hivayaqtakhakhi Niruangnikkut Nunavunmun piyaami titiqqivikkut. Naunaitkutit tuniyatka iliffingnut, ittut talvani naunaitkutimin ukuap haniani.

Piqaqtuhi atuinnaqtauyuqtumik akiliqtuiplutik nunamut atuqtainnik taaffumingalu nanminirmun manikhat navalliadjutikhamik akiliqtuiplutik nunamut hadja pivaktait, kangiqhipkailugit aadlatkiingningat.

Robert Chapple: Atuinnaqtauyuqtumik akiliqtuiplutik nunamut atuqtainnik, kinami akiliqtuiyuq akiliqtuivaktuq uqiuk tamaat nunamut pipluni. Kigliqhaa nungngukpat akiliqtuidjutaannut, maniiit akiliqtaudjutit pihimaniaqtait nanminiaqaqtumut. Nanminirmun manikhat navalliadjutikhamik akiliqtuiplutik nunatigut akiliqtuiyip uqiuk tamaat navalliaavaktuq nunatigun manikhait. Nanminirmun manikhat navalliadjutikhamik akiliqtuiplutik nunatigut niuvrutikpagu igluqpaup, navalliadjutaana nunatigut ilaudjutaungginnariaqaqtuq niuvrutaudjutikhaanut igluqpamut.

Anggiktauqpat vuutingnia, ilvit aivaqattiukhaugaluqaqqigik katimayiita aadlangguriami akiliqtuidjut?

Katimayiit Hamalatkutlu Iqalungni titiqqivia malikkuutinik iliugaiginnariaqaqtait hadjamun naunaigiama.

Kinaliqaaq nanminirmun manikhat navalliadjutikhaqagumi, naliangnik pivikhaqaqtuq ahinunggaktitauluni havaamut akikhaanut [anggiktauqpat vuutingnia]?

Hii, ilaa, piyaaqtut hamalatkunnit, talvatut Iqalungni.

Qanurinniaraluaqqa akiliqtaunggitpat tamaat nanminirmun manikhat nauvalliadjutikhamik akiliqtuiplutik nunamut?

Ilvit akiliqtakhat avaliingnia nanminirmun manikhat nauvalliadjutikhamik akiliqtuiplutik nunamut ahinut nuutigiami akikhaq havaamut.

Qanurinniaqqat nanminiaqqtut akiliqtuivaktut akikhainnut nunatigun anggiktauqpat niruaqtuni?

Nanminirmun manikhat nauvalliadjutikhamik akiliqtuiplutik atauttimun akiliqtauqpat, akikhaqauqtuq akiraqtuiyip akikhainut, [Iqalungni] titiqqiviata akikhaitlu Nunat Atiit Aaffissiata taapkuat ilaliutiniaqtut akikhat.

Qinggiyauqpat, qakugu niruaqfaaqtinnatik?

Titirarhimayuq talvani Nunavut Nutaraatutit Anggirutaanni tikiutikpatta 20 nik uqiunik talvanga vuutingmatta, talvalki 1995 min vuutikpaktut vuutiinnariaffaangginariaqqtut. Una vuutingnik pidjutauyuq nunallaani niuvrutittaagumik nunanik niuviktauhungnguyut anggiktauqpat. Malikhugu Niruangnikkut Maligaa, talimani uqiuni tikiutiffaaqqat vuuttiinnalaqiniangmiut. Taimaatun pihungnguyut qinggiyauqpat. Anggiktauqpat piffaalimaittut vuutingnirmun.

CGS kut ihumaliuqqat anggiktauqpat vuutiqtuni qanuqtun piniaqqat akikhamik nunatigut akikhainnut niuviktauyunut? (Takulugu apikkuut Apikhuqtaungginnaqtunik Apikkuut nampa 31). Naunaiyariikhimayunik akikhainnut piqaqqat igluqpanut?

Kavamatkut atugakhaa pipkaiyumanggittut ihumaliutqithamik. Amigaittumik niuviktauvaktut pivallianikkut akikhainniinnaqnut, ihivriugiami nunait, pauwaqariami, imaktuqariami qanuqlu. Nuna niuviktauqpat, nunallaami kavamaita anggiktiuniaqtukhat huli hulilimaittut nunangganni bailaaqqtut talvuuna nunatigut hulilimaittaangginni pivalliyumayut talvani nunami.

Pidjutiuyuq apikhuqtaungginnaqtumun Apikkuut nampa 24, maligakhaqanggittuq nanminiaqqtut akiliqtuivaktut akikhainnut nunatigun. Anggiktauqpatta vuutiktuni, nuna niuvrutittauttaaqtuq huli nalauttaarutikkut? Qanuqtun pittailiniaqqik ihumagiyayumut?

Ihumayugut katimayiit hamalatkunni munaqtiulutik pittaqtut niuvingnitigun nunanik ihuagiyamingnik, pittaalattitaqtutlu nunallaami bailaatigut. Ihumagiyayumut tigut, niuvigumayut niuvikhungnguyut nunanik kihimi hulinggillutik piniaqtut, taimaatun ihumayunga, maniliugumayuq utirutikhamik piumahungnguyuq taimaatun pilimaittut

hulinggitkumik niuviktamingnik nunamik. Hulidjutikhamutlu, katimayiita pittaaqtittaaqtut kagugumi pivallivikhainnik piyukhat; pivalliadjutikhaitpat talvani, piinnariaqaqtaat nunait niuviktauhimayut kitumun piumakpat tunikhaihungnguya.

Nunavunmut Maligaliurvikyuami Qauyihaqti Patterson: Quana imaatun pigaffi, havakpiaqtuhi nakuuyumik kangirhipkainikkut. Ilitturihaqaqtuhi qanuqtun haffuma aullaqtiriakhainnik? Huuq aivaqtillutik Nunavut Nunataarutit Angirutaanni ihumaliuqtut aadlanut pittailiplutik nunanik niuvingnikkut talvani pitillutik Nunavut Nunataarutit Angirutaannik?

Ihumaliuqtauyug inungnut naammagiyainnik pittailinikkut nunanik niuvingnikkut talvani. Amigainmatta ihuakhaqtaukhaugaluangmatta talvali 20 ni uqiuni ihuakhaqtauttaangmatta takudjutiyaami aadlatkiingniit piyauvaktut talvani uqiuni.

Igluqpaittaug ahiqpani, qanuqtun pidjutiniaqpa nunatigun taapkuat igluqpait ahiqpaniittuni?

Igluqpait ahiqpaniittut ittut hamalat nunaini Iqalungni katimayiita aadlangguktaaqaat bailaanggat atuqtauyaami atuqlugit nunait aliahulukaaqvikhainnainik. An'ngiraluaqlutik qin'ngilutikluunniit vuutiktuni, taamna pivikhaq talvaniittuq aadlangguktittilimaittunilu niruangnitigut. Puiruqtararhaunggittuq niuvgutittinnatik nunanik, ihivriuqtauyukhaq titiqqiviyaulutiklu; taimaatut piyukhat nuna niuvgutiyautinnani igluqpak nayugaani ilingnut kimutluunniit. Inuit niruaqtukhat qanuktun ihumagiyamingnik haffuuma mikhaatigut, pitquinggitugut kitumik. Igluqpanut ahiqpaniitunik inuit aadlanut atuqtittiinnariaqaqtut kihiani akiliqtuiqulugit. Angiktauqpat kihiani niruaqtuni, taapkuat nunait ihivriuqtauyukhat niuvgutigiyaaulutik hivuani.

Maiya Redfern (uqaqtuq): Igluqpaliuguvit nunami "pivikhaqanggittuqlu" maligakhamik Nunavunmi. Taimaa kangiqhidjutaa igluqpaliuguvit nunami akiliqtuiyukvikhaqanggittumik, apigiyauhungnguyutin nuutquplugu igluqpat – igluqpaqagumayut ahiqpani pilaarutait" ilitariyaungginmatta Nunavunmi.

Taimaatut pidjutia ikayuutauyug taapkunanut piqaqtunut piqanggittunutlu; taapkuat piqaqtut niuviktaaqtaait nunait taapkuatlu niuvilimaittut piyaudjutauniaqtut Yalunaitatigut. Una pivikhaq nutaangnguyug amigaittunut Inuinnaqnut, qanuqtun ilitturipkangniaqqigit Inuit?

Tuhaqtipkailiqtugut inungnut, PSA nik piqaliqtugut, qaritauyakkuugutiqaqtuqlu, takupkaqtitakhugit inungnut apikhuqtauvakhutalu tuhaqtipkaiyinit. Tamaita pidjutiyavut tuhaqtipkaiyavut tamaini uqauhiitni Nunavun atuqpagainnik uqauhiitnik. Ilitturiyunga ihumagiyat uvagut qanuktut piukhauyugut tuhaqtipkailugit naunaitkutunik, kihimi ublua inigaikpat, inuit ilitturiiqatigiiktukhat naunaitkutunik ihumagiyainnik. Inuit piumakpatta

uqaqvikgikhangnikkut naunaitkutunik, taapkuatut inirnikhat, upalunggaiyaiginnariaqaqtugut.

Havakviata Nunalingnut Kavamatkunnitlu Pivikhaqautikkut uuktuqpakpat naalapakainikkut naalautigut taapkunanut qaritauyakkuuqviqanggittunut?

Piyugut taimaatut nunallaani tuhaqtipkaiyitlu pidjutihimmaaqtukhaugaluit tuhaqtipkailigaikpatta inungnut tamainut tuhaqtipkaiyaangginni.

Iqalungni taaksiutikhanik pidjutiniaqpat niuvgutauyunut nunainnik?

Iqalungniinnaqni taaksiuviqaqtut (taaksiutiviqaqngmatta) Nunavunmi hadja, aadlait Hamalatkut taaksiutiviqaqnggittut inuqarniat ikinmatta ikayuutigiyangmat inuqarnia taimaatun. Nuna akiliqtuividjutigiyauqpat akikhaqaqluniluunniit, taamna havaaq maniliurnirmun nanminiriyauyumut taaksiutait piinnariaqaqtut Iqalungni.

Nakuuginggitara vuutikvikhaat ubluanga Qiqaiyarluarvia 9 mi, ihuanggittuugaluaq aullaangnakhivangmat haalatiivialu [Kuin Ublua] haalatiikvia, naammagiyaunggittuq vuutiqvikhaq. Aadlangguktittaaqtuq ubluanga vuutikvikhaq?

Taamna ublua aadlanggulimaittuq, ihuaqhaqtaungmata Aulapkaiyinit Maligaliurvikmin Nunavunmut. Ilitturipkaiyunggali hivuatigun vuutiinnariaqaqtuhi Qitiqautiyuq 25 min Qiqaiyarluarvia 5 mut, titiqqivinikkutlu vuutiinnariaqaqtut un'ngahiqtuminlu vuutiinnariaqaqtut Qiqaiyarluarvia 2 mi. Haffuma naunaitkutimi, Qiqaiyarluarvia 9 ubluangga avaliinggittuq vuutiqvikhaqaqtuni aadlani ubluni. Taimaa uqarama, inuit vuutiqvikhaqaqtun kituni ubluni akhuuqtukhatlu vuutiriaringni. Una akhuugutauyuq, inuit ilaayukhat haffuuma mikhaatigut.

Qiniralittunga katimadjutimi takuplungalu ikittut inuit naalariaqtuqtun-tuhaqtipkaiffangniaqqat Iqalungni?

Hii, tugligilugu katimadjutikhaq pinaqtut Qiqailruq 23, 2016 mi. Uqaqtukhauyuhilauyut hamani uqaqlugu inungnut haffuminga, una uqagivaqlugu unaguikhigaigupti havakviitni, aimaviffingni ilannaffingnut ilagiyarnutlu. Hulilukaaqpiagungnakhiut uumani havainiqmi, kihimi takuyumayunga amigaittunik inungni katimaffaaligupta.

Inuit Qauyimayatuqangit ilaayukhat pinahuaqtumi niruangnirmun, taamna ihumagiyauva niruangnitigut ilitturipkaiyuni?

Ilaupkainiaqhimavaktugut. Havaaq nunallaani katimadjutikhainnik pivikhaqaqtittiut piqariami uqaqviqattangnirmun haffuminga una pidjutaangmat Inuinait Ukpigiyainniklu ilaungmat hivunakhaliugunmi Nunavut Kavamainni. Ilaliutiyavutlu ilitturiyauyut uqauhiit tamaini tuhaqtipkaiyumayaptingni amigaittunut tuhaqtipkaiyumagapta. Havaktugutlu

hivyautikhamik inuit atuinnariaqaqtainnik apikhuutiqaqumik. Taitai, una pittaqtara, uvagut amigaittunik takupkaqtittiinnariaqaqtugut taiguararhanik kihimi uvagut taiguaqulimainnaptigit inungnut.

Nunavut Nunataarutaata Angjirutaani nunataqatauhimagama, Ilauyumayunga vuutiktuni vuutiriamni ihuaqtumik ilitturipkaqtitauplunga. Niuvingniaguma nunamik, qaffitaalamik akiliqtuinaqqik? Akittuquyangniaraluaqqa? Kinaliqaaqlu niuviktaangniaqqa nunamik igluga nayugaanni?

Nanminigungni iglut nakuuyumiklu pidjutivakkuvitlu akiliqtuidjutingginnut, ilvit niuvguquyaulimaittat nunat aadlamun. Taamna akiliqtuidjutit kaantaangngukmat ilingnut hamalatkutlu. Ilvit niuvilimaigungni nuna, ilvit akiliqtuihimmaangnginnariaqaqtan aadlamikluunniit anggigutikhamik akiliqtuiyaami katimayiikkut ikayuqtaulutinluunniit maniliqivingmit.

Kiqliliuqtauhimayunikkut, Nunaanni [Iqalungni] hamalangga anggiktiuvat kiqliliuqtauhimayukhanik? Ilangga iglup nayugaa pihimattaqtara ilanggattauq utirutikhamnik maningnik pidjutigittaaqtara?

Hadja, pittaqtunnakhiut akiliqtuiviliqinikkut, nakuuyuugaluaq nanminiaqatumun niuvigumi anggikum nunamik ilainnaa pihimalugu ilanggattauq utirutikhamik maningnik pitaatuq. Ihumaliungniaqtut hamalatkut kiglliliuqtauhimayunikkut anggiktauppat niruaqtuni. Kililiuqtauhimayukhat ihumaliugutauhungnguyuuq ihivriurutaanni ihuaqtumiklu titiqqivigiyauluni.

Aadlangguktitaugumikaaq kiqliliuqtauhimayunnikkutigun nayugaannit maniliurnahuarnirmun?

Niruangniq pidjutinggittaa taamna, hii ilaa, titiqqiviqidjutauyuq hamalanga Iqalungni.

Tuhaqtipkailluanggittungnakhiut akiliqtuiyaatigun nanminigilugluluunniit nunat.

Ilitturipkangniaqtavut huna ihumagiyauyuq akhuuqtugutlu tuhaqtipkainahuaqhuta haffuuma mikhaatigut. Ilitturidjutauyukhaqlu katimadjutit hapkuninga pidjutaudjutaungmatta, tuhaqtipkaivikhanik takupkaliqtiliqtavut – kihimi inuit tuhaqtipkaiyitlu uqaqviharhait hapkuninga uqaqvigiyauyaangginnik.

Akiliqtuivakhutik nunamik Iqalungni nanminigiyait anggiyut kuapuraissitkut kuapuraissitkutluunniit ittut hilaryuami – qanuqtun ilauvikhaqaqpakpat haffumatigut?

Una niruarut piliiuqtauhimayuuq nunaqaqtunut Nunavunmi niruariamingnik pivikhautimi inmat niruangnikkut Niruangnik Nunavutni. Kuapuraisit taapkua uqaqtatit akiliqtuiyut

hadja, Hamlanga Iqalungni pipkaiyait, ihumaliuqtaaqutlu Hamlanga Iqalungni qanuqtun ihumaliuqtaaqutun nunait pivalliavikhainnik nunallaap kiqliuqtauhi manikkut.

Kamagiyara hamna amigaittungnakhiutlu taimaatun ittut, taapkuatluat uqauhiinnaqaqtut atauhiinnaqmik taiguayuyuittuklu. Qun'ngiararhaqaqqa nunatigun niruangnirmun takuyaaptaptingni? Ilitturiukhagigaptigin qun'ngiararhami.

Imannaq, qun'ngiararhaqaqngittugut, qiniktaaqutugut kihimi. Ihumaliuqpaqtugut nipiliuqhimagumik qun'ngiararhamik tautungnaqtumik qun'ngiararhamik pitaqtugut.

Huuq akhuurutigiyauyuq niruararhaq, nunaqaqtunut nunallaamiluunniit kuapuraisitkut?

Nunaqaqtut vuutiinnariaqaqtut Niruangnik Nunavut vuutiinnariaqaqtut haffumani niruaqtuni.

Qanuqtun amigaitqianikhaqangnik pivakpat vuutingnikkut?

Ihumaliugutauyuq 50 pusanngutigun taapkunani vuutigiaktuqtunit. Amigaitqiania pidjutauyuq kinaliqaaq vuutigiaktuqpat, ilaa, puigurarhaunggittuq vuutiqvikhaq inungnut. 40 ngukpatta vuutigiaktuqtut Iqalungni, talvali, nampait vuutingnirmin nampagiyauniaqtut qanuriliuqtauyukhamut haffuma niruagutikhaanut Iqalungnut.

Pittaangnaqqa titirarhimayunik ihuaqutigiyauniaqtunik ihuigiyauniaqtukhaniklu anggiktaudjutaqpat qinngiyauqpatigutluunniit vuuktikvikhami?

Taimaatun pivaktugut taapkunani apikhuqtaungginnaqtunik titiqqainni ihumaliugutigiyauyukhanik anggiktaupat niruaqtuni naunaitkutaanik [piinnariaqaqtuq uvani: <http://www.landreferendum.gov.nu.ca/>].

Maiya Redfern (uqaqtuq): Angiktaupat havaakhaqaqhungnguyuuq huli Nunavut maligaliurviat ihuaqhaffaagiaginnik nunallaanilu bailaanggit ihuaqhaqtauffaagiamingnik akikhanut atuqtakhainnut. Anggiktaupat, qilamik hamna pilimaittuq Qiqaiyarluarvia 10 mi, kihimi havaakhaqaqyuangmat pilimaittut qilaminnuaq.

Inuqanggittuttauq nunat?

Iglukhamik akikhainnut nayugakhaanik pilimaittutin. Qanuqtun piakhaqaqtutin akiliqtuiyaami nayugakhaq ihuagiyangnik akiliqtuividjutikhamun, atukkiqlutin tutquhimayunikluunniit maniit qanuqluunnit pivikhaqaqpat.

Takupkaqtitauvikhaqaq haffuma naunaitkutainnik titiqqivingmi?

Hii, upalunggaiyaidjutigiyaqqut iniguptigik katimadjutit nunallaani nungnguliqqat Qiqailruq [2016].

Qanuqtun havaaqaqtut CGS kut – ilvit ilitturipkaiyukhaugapkiq inuit?

Hii ilaa, CGS kut Vuutikviuvikhaanik Anggiktiuyit. Ilitturiukhaqlu ihumagiyauyut qanuqtun vuutiguikkata ihumaliuqniaqtut nunallaat [Nunavunmi].

Iqalungni hamalanga qanuriliugutikhaqaqqatta, inungnut ilitturipkaqniaqqigik?

Imannaq, taimaatun pilimaittugut ihumaliuqnahugiyauniangmat taimaatun vuutingnikkut. Upalunggaiyalimaittugut pittinatik kihiani nampait; anggiktauqpat niruaqtuni, aadlangguktukhauyut piyauhungnguyut. Qin'ngiyauqpat niruaqtuni, atukhimmaangniaqtavut hadjamin pihimayavut. Uqagiiktavut uvattiaq, ihumagiyauyukhanik vuutingnikkut piliuqtavut tunikhainiaqtavutlu. .

Uqaallayumayunga: inuuhimaliqtun'nga qanga taimaa Inuinnait Quayimayatuqangit uqaqtait atukaffuinnariaqaqtun'nga nunainnik nutaqqamnut – Anggiktauqpat niruaqtuni pidjutlimaittungnakhiuq kitutliqaaq nanminiqamatta nunamik.

Quana ilitturipkaigavit, taamna puiguktararhaunggittuq tuhaqtitauyukhaqlu katimaffaaligupta.

Apikhuutikhaiqtut: Taqtakhanik nalvaaqhiniyaqtut tuniyaulutiklu.